THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY OCT 26

שוועסטער-אונגארי פרויען קולט. פארב. פון ת"ת היינט, מאנטאג, אקט. 19-טן 8.30 אוונט אין ת"ת זאל

זון אויפגאנג — 6.54.
זון אונטערגאנג — 5.31.

וועטער:
אכצייסטן קלאר און וואדים

אידישע וואכרט

THE GATEWAY OF THE WEST

The Israelite Daily Press

Largest Circulation
of any Newspaper entering Jewish Homes in Western Canada.

מער פארשפרייט
אין די אידישע היימען פון מערב קאנאדע
ווי אלע אנדערע אידישע און ענגלישע
ציימונגען צוזאמען

Vol. 21, No. 231. Monday, Oct. 19, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג, ח' חשון, תרצ"ב.

אנב-אורחא

פון מארק

מען דאטעוועט די ציוויל־זאצייע

אז מיט אונזער "ציוויליזאציע" האלט עס נאנץ שמאל, אין נאר ניטא וואס צו רייבן, וועג ניט, וואלט מען דאך ניט נעהאלטן אין אירן רייבן וועגן דאטעוועזן זי: א זאך וואס שטייט פעסט איינגעפונדעוועט דארף מען ניט ראטעווען.

אכער אינטערעסאנט אין ניט אזוי וואס עס האלט מיט איר שמאל. — דאס איז שוין נאר ניט אזוי אינטערעסאנט, ווייל אין דער שמאלקייט ווערט דערווייל פון אונז אראוים־נאר דריקט זי נשמה. — ווי דאס. וואס מען אפילו די קאנסטרוקטיוויזמטע און מאטע איינגעפאנצערטסטע פון זיי, הויבן דאס אן זעען אין אנגריפענען.

עס איז שוין מער ניט קיין "שמאל־ערנסטע מיז נעמען ווערן. — א שמאל־צעריי, וואס פאסט זיך בלויז פאר קאנסטרוקטאר און מאציאליסטאר. עס הויבן אן אנערקענען דעם צוזאמענ־ברוך ביי וועלכן "אונזער ציוויליזאצי" האלט אפילו אזעלכע לייטישע מענטשן, ווי באנקירן, חשובע שטאטסלייט, קאנסערוואטיוון עקאנאמיסטן א. א. וו. אן פרעמיער לאוואל פון פראנסיי־רייך. וועלכער איז חלילה ניט נע־שפרייכלט אויף רעאקציאנעס. דער־פלערט, אז אר פארט קיין אפיציק צו זעען וואס מען קאן טאג צו טאג צו ראטעווען "די אלטע ציוויליזאצי!"

נו, הייסט עס דאך טאקע, אז "די אלטע ציוויליזאציע" איז שוין בייז־הלוי אין וואסער, אויב לאוואל פארט אזוי ווייט צו ראטעווען זי . . .

* * *

די וועלט איז אומרואיג. זי ענפינט זיך אין א מצב פון אויפרוויר. מען פילט זיך עפעס ווי אויף א וואלקאן, וואס אר־פט עפעס ווי מיטאמאל, אז א וואלקאנוס. אוים־פלאצן.

ריאכט איז פלוין. די אפריקאנער ארבעטער פערטראציע. זי זעט ניט קיין שום נעמאך פאר דער ציוויליזאציע. אויב זי איז פון עפעס יא ערנסט באר־זארגט, איז עס פון דעם, וואס הער־דערמאן וויל אפשאפן די מלחמה חר־בות, וואס וועט מיינען, אז די אמע־ריקאנער אפיציאליסטן זאלן חלילה פארלירן אכיבל פון זייער נעלט. — "אונזער נעלט". — זיי הער קלונער כיעטיי וואל האט עס אנגעריפן ביי דער קאנווענשאן פון דער אמעריקאנער ארבעטער פערטראציע אין וואנקאווער. די רעזאלוציאנערסט רעזאלוציע פון דער קאנווענשאן איז נעווען — פאר 2.75 פראצענטיקע ביר. אפילו דא האט זי ניט נעוואנט גיין וויייטער ווי 2.75 פראצענט.

פאלשטיק? חלילה. א סטראשע נע־טאן בלויז די פארטייען. אז אויב זיי וועלן ניט זיין גוט צו די ארבעטער, קאן עס נאך "חלילה" פירן צו דעם, אז ארבעטער זאלן זיך נעמען פאר פא־ליטיק.

אפילו פון ארבעטער־פאזיטיק פארוי־כערונג אפנעמאנט זיך, — ס'יאו א נעפארלאכע זאך: נלייך ווי אז זיי וואלטן נעפאדערט, נאלט מען עס זיי שוין אונטערנעמאנט . . .

אלץ וואס זיי ווילן, איז נאך עטלא־כע סענט שכירות, אכיבל א קירצערן ארבעטס טאג, — א קליינטשיגקע לא־טע אויפ־נרויסן ריס פונם צעפאצעטן בנך פון דער "אלטע ציוויליזאציע". און די זיכן מיליאן ארבעטסלאזע ? א, פאר זיי מוז מען שוין זיך זארגן, — אכיבל די רעגירונג, אכיבל נוטע מענטן פאר מיליאנען ! אימיגראנטן !

* * *

נישקאש, פרעמיער לאוואל פון פראנקרייך ווייס וואוהין צו קומען נאך א דעות פאר דער "אלטער ציוויליי־זאציע". אוועלכע איז א חוזה מסוכן אין אייראפע.

אין אמעריקע שטייט זיי, די אלטע ציוויליזאציע, אויף זייער פעסטע יסו־דות. די וואס טרייסלען אומעטום אי־ר זיילן, זיינען דא אין אמעריקע מאטע די שטארקסטע זיינען אויף וועלכע זי איז שטיצט זיך.

האקעפעלער? פארד? מארגאן? חלילה. אדרבא. פון דזשב זיך, אז אט זיי זיילן הובן זיך שוין אן צו בוינן. אט דערצילט דאך נעוועזל באטלער, אז א צאל אמעריקאנער מולטי־מיליאנ־נערן זיינען נרייט אוועקצוגעבן הארב פון זייערע פאפיראסן, כדי צו מאכן א פוח צום קעם. אתם הויבן דאך אמע־ריקאנער מולטי־מיליאנערן אן צוגעבן. אז א־אין עפעס ניט נאר ווייטיק זיך צו ווען דער טרעגער איז פון אים ארוים־נעוואקסן. אוים־פלאצן.

ריאכט איז בלויז די אמעריקאנער ארבעטער פערטראציע. זי זעט ניט קיין שום נעמאך פאר דער ציוויליזאציע, אויב זי איז נישט נעפירט פון א קלוגער, ווייזער פערזאן ווי זיך זעלבסט. אויב זי האט נישט נעהאט אזא פירער, וואלט זי שוין לאנג נעהאט אן אנדער פארם פון ארגאניזאציע. אזא וואס איז נישט נעקומען פון אונטן, נאר פון אויבן. אזא וואס איז נישט נעקומען פון דער מאסע, נאר פון דער שפיץ. אזא וואס איז נישט נעקומען פון דער ארבעט, נאר פון דער קאפיטאל.

אין אמעריקע איז דאס נישט נעקומען פון דער ארבעטער־פארטיי, נאר פון דער רעפובליקאנער פארטיי. אין אנגלאנד איז דאס נישט נעקומען פון דער ארבעטער־פארטיי, נאר פון דער קאנסערוואטיוו פארטיי. אין פראנקרייך איז דאס נישט נעקומען פון דער סאציאליסטישער פארטיי, נאר פון דער ראדיקאל־סאציאליסטישער פארטיי. אין איטאליע איז דאס נישט נעקומען פון דער סאציאליסטישער פארטיי, נאר פון דער פאשיסטישער פארטיי. אין דייטשלאנד איז דאס נישט נעקומען פון דער סאציאל־דעמאקראטישער פארטיי, נאר פון דער נאציאנאל־סאציאליסטישער פארטיי.

אין אלע לענדער איז דאס נישט נע־קומען פון דער ארבעטער־קלאס, נאר פון דער מיטל־קלאס. אין אלע לענדער איז דאס נישט נעקומען פון דער מאסע, נאר פון דער שפיץ. אין אלע לענדער איז דאס נישט נעקומען פון דער ארבעט, נאר פון דער קאפיטאל.

אין אלע לענדער איז דאס נישט נע־ק